YANGI O‘ZBEKISTONDA YOSHLARGA OID ISLOHOTLARNING AHAMIYATI

Mamatqobilov Tursunmurod Doniyorovich
O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti dotsenti,
siyosiy fanlar nomzodi
Ergasheva Ra’no Urinboyevna
2-son Abu Ali ibn Sino nomidagi
Jamoat salomatligi texnikumi o‘qituvchi

Annotatsiya: Maqolada mamlakatimizni yanada modernizatsiya qilish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali yoshlarning ijtimoiy-siyosiy va ma’naviy faolligi, imkoniyatlari hamda sog‘lom turmush tarzini ta’minlanish omillariga e’tibor qaratilgan.

Kalit so‘zlar: Yangi O‘zbekiston, ijtimoiy-siyosiy hayot, parlament, yoshlar, ma’naviyat va ma’rifat, ijtimoyillashuv masalalari.

Yangi O‘zbekiston sharoitida jamiyatimizni yanada modernizatsiya qilish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali yoshlarning ijtimoiy va ma’naviy faolligi, imkoniyatlari hamda sog‘lom turmush tarzini yo‘lga qo‘yishimizni hayotning o‘zi ko‘rsatib turibdi. Shuning uchun ham jamiyat va davlat hayotida yuz berayotgan o‘zgarishlarga nisbatan yoshlarning mas’ulligi, har tomonlama barkamol avlod sifatida shakllanishi davlatimiz e’tiborida turgan dolzarb masalalardan hisoblanadi. Istiqbolimizni belgilovchi bu muhim strategik vazifa mafkuramizning ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Bugungi kunimizning talabi yoshlarning mustaqil fikri va dunyoqarashi yukasalishiga ko‘maklashish, hayotda o‘z pozitsiyasi va yondoshuvini qat’iy belgilab olishiga yordamlashish, ularni bilimli qilib tarbiyalash, tevarak – atrofdagi voqeliklarga beparvo bo‘lmaslik, vatanga daxldorlik tuyg‘usi bilan yashashga intilishini ta’minlashdan iborat.

Mamlakatimizda keng ko‘lamda amalga oshirilayotgan islohotlar yoshlarni ushbu jarayonlarning sog‘lom va ongli, ijimoiy-siyosiy jihatdan yetuk ishtirokchisi sifatida shakllanishi bilan uzviy bog‘liq. Shu bilan birga davlat va jamiyat hayotining yanada demokratlashtirilishi, erkinlashtirilishi mamalakat taraqqiyoti yo‘lida Prezidentimiz tomonidan belgilab qo‘yilgan milliy yuksalishimizni belgilovchi beshta ustuvor yo‘nalish bo‘yicha harakatlar strategiyasi (2017-yil 7-fevral) [1] va beshta muhim tashabbus (2019-yil 19-mart) [2], bu boradagi vazifalarni aniq belgilab berdi. Chunonchi, mamlakat taraqqiyotining tayahch kuchi sifatida ko‘rilayotgan yoshlarga keng imkoniyatlar berilishi bilan birga, ularga mas’uliyat ham yuklandiki, natijada yoshlar davlatning boshqaruv siyosatida to‘laqonli vakolatlarga ega bo‘la boshladi.

Shuningdek, O‘zbekiston - 2030 strategiyasi (2023-yil 11-sentabr) [3] zamirida esa O‘zbekistonning kelajagini ko‘p jihatdan asoslovchi yoshlar ijtimoiy qatlamining jamiyatdagi barcha soha va tizimlar bilan integratsiyalashuvi, moslashuvi hamda davlat va jamiyat qurilishi ishlarida, siyosiy tizimni yanada takomillashtirishda bevosita qatnashishlarini ta’minlash vazifalari qa’tiy belgilab qo‘yildi.

Bugun dunyo miqyosida ikki milliardga yaqin yoshlar bo‘lib, ularning aksar qismi muammolarini o‘rganish, tahlil qilish va yechim topish masalalari dolzarbligicha qolmoqda.

Taniqli sotsiolog – futurolog E.Toffler, “Yangi kishi shaklanayotgan yo‘q, yangi ijtimoiy xarakter shakllanmoqda. Shuning uchun ham asotir shaklidagi “odam” qiyofasini emas, balki xarakterning o‘ziga xos belgilarini aniqlashimiz darkor, negaki, u ehtimol ertangi tarqqiyot tomonidan baholanishi mumkin” [4], – degan fikrni bildiradi.

2017-yil 19-sentabr kuni O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasining 72-sessiyasidagi nutqida ilgari surgan “Ma’rifat va diniy bag‘rikenglik” hamda “Yoshlar masalalari” bo‘yicha maxsus rezolyutsiyalarini ishlab chiqish taklifi e’tiborga olinib, 2018-yil-12 dekabr kuni BMT Bosh Assambleyasining

navbatdagi sessiyasida “Ma’rifat va diniy bag‘rikenglik” nomli maxsus rezolyutsiya qabul qilinganligini alohida ta’kidlash o‘rinlidir.

O‘zbekiston yoshlarining bilim darajasi va ularning ilg‘or g‘oyalarini amalga oshirishni rag‘batlantirish maqsadida 2016-yil 14-sentyabrdagi “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi qonunning ijrosini ta’minlash va davlatimiz rahbarining 2017-yil 5-iyuldagi “Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O‘zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qo‘llab-quvvatlash to‘g‘risida”gi Farmonidan kelib chiqqan holda yangi O‘zbekiston taraqqiyotida yoshlarga bo‘lgan e’tibor yanada kuchaytirilmoqda. Chunonchi, Prezidentimizning 2020-yil 30-iyundagi “O‘zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatini tubdan isloh qilish va yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoniga muvofiq O‘zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi tashkil etildi. Maqsad, yoshlar muammolarini o‘rganish, tahlil etish, yosh kadrlarni tanlash va yo‘naltirish orqali davlat va jamiyatimiz faoliyatida ular ishtirokini mustahkamlashdan iborat. Shuningdek, Prezidentimizning 2020-yil 2-martdagi farmoni bilan tasdiqlangan Davlat dasturining 21-bandi ijrosini ta’minlash maqsadida Oliy Majlisning har ikkala palatasi huzurida Yoshlar parlamentlarini tashkil etish va ularning tarkiblarini shakllantirish tartibini belgilash nazarda tutilgan edi. Shundan kelib chiqib, o‘tkazilgan keng muhokama va xorijiy davlatlar tajribasiga muvofiq 2021- yil 29-iyun kuni O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi va O‘zbekiston Yoshlar Ittifoqi o‘rtasida Qonunchilik palatasi huzurida “Yoshlar parlamenti”ni tashkil etish bo‘yicha bitim imzolandi. Mazkur bitim bilan “Yoshlar parlamenti”, respublika komissiyasi, Nizomi, Reglamenti va tashkiliy tuzilmasi tasdiqlandi.

“Yoshlar parlamenti”ning asosiy maqsadi – mamlakat yoshlarini har tomonlama qo‘llab-quvvatlash, ularning huquqiy ongi va madaniyatini oshirish, jamiyatning faol ijtimoiy qatlamiga aylantirish, siyosiy bilim va ko‘nikmalarini amalda boyitish, qonunchilik va qonun ijodkorligi jarayoniga yoshlarni jalb etish va qabul qilinayotgan qonunlarni yoshlar orasida keng targ‘ibotini ta’minlash orqali ularni parlament hayotiga daxldorligini oshirish belgilangan. Shuningdek, yoshlarning huquq, erkinlik va manfaatlarini himoya qilishga oid qonun hujjatlarini takomillashtirish yuzasidan takliflar ishlab chiqish, qonun ijodkorligi va hhuquqni qo‘llash amaliyotining dolzarb muammolarini yoshlar ishtirokida muhokama qilish va ularni bartaraf etishga qaratilgan takliflar tayyorlash, qonun loyihalarini yuridik-texnik jihatdan rasmiylashtirish qoidalarining amaliyotga tadbiq etilishi yoshlarga bo‘lgan e’tibordan dalolat.

Endilikda yoshlarimiz mazkur parlament orqali O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining, ular kengashining, qo‘mitalari va komissiyalarining, deputatlar birlashmalarining majlislarida ishtirok etadi, tegishli xalqaro va xorijiy tashkilotlar bilan belgilangan tartibda o‘zaro tajriba va axborot almashishi mumkin bo‘ladi.

“Yoshlar parlamenti”ga 18-30 yoshdagi O‘zbekiston fuqarolari saylanadi (muomalaga layoqatli bo‘lmaganlar, jazoni ijro etish muassasalarida saqlanayotganlar bundan mustasno). “Yoshlar parlamenti”ga a’zolarni saylash uchun hududiy komissilar tashkil etiladi. Komissiya ikki bosqichda saylov jarayonlarini tashkil etadi. Birinchi bosqichda nomzodlar o‘zining saylovoldi dasturi bilan tuman (shahar) komissiyasida ishtirok etadi. Birinchi bosqich yakuni bo‘yicha komissiya besh nafar nomzodni, ya’ni har bir siyosiy partiyaning bir nafardan nomzodini yashirin ovoz berish bilan saylaydi. Ikkinchi bosqichda nomzodlar saylovoldi dasturi taqdimoti bilan tegishli tuman (shahar) xalq deputatlari Kengashida ishtirok etadi. Tegishli tuman (shahar) xalq deputatlari bir nafar nomzodni yashirin ovoz berish orqali saylaydi. Demak, “Yoshlar parlamenti” o‘z faoliyatida O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi, tegishli siyosiy partiyalar va O‘zbekiston yoshlar ittifoqiga hisobdor bo‘lib, “Yoshlar parlamenti”ning a’zosi parlamentning vakolatlari muddatiga jamoatchilik asosida saylanadi. Bundan ko‘zlangan asosiy vazifa jamiyatning ijtimoiy qatlami hisoblanuvchi yoshlarning hayotiy tajribasini mustahkamlashdir.

Zero, Prezident Shavkat Mirziyoyev ta’kidlaganidek, “Farzandlarimizning iste’dod va qobiliyati, ezgu intilishlarini to‘liq ro‘yobga chiqarish, ijtimoiy faolligini oshirish, hayotda munosib o‘rin egallashlari uchun barcha imkoniyatlarni yaratib berish bundan buyon ham bosh maqsadimiz bo‘lib qoladi” [5].

Haqiqatda ham sog‘liqni saqlash, atrof-muhitni muhofaza qilish, aholini, ayniqsa, yoshlarni ish o‘rinlari bilan ta’minlash, ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarini qo‘llab-quvvatlash va shu kabi katta sotsial ahamiyatga ega boshqa masalalar bo‘yicha muhim davlat dasturlarini amalga oshirishda davlatning o‘zi yo‘naltiruvchi kuch sifatida manzilli o‘z strategiyasini belgilab olgan.

2026-yil 16-fevral kuni “Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo‘ljallangan ustuvor yo‘nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Prezident Farmoni imzolandi. Mazkur hujjatga muvofiq, 2026-2030-yillarga mo‘ljallangan “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi tasdiqlandi. Strategiyada 100 ta maqsad va 437 ta samaradorlik ko‘rsatkichi belgilangan [6]. Har bir ko‘rsatkichning moliyaviy manbalari aniq ko‘rsatilib, ularning ijrosi yilma-yil rejalashtirilgan. Hujjat doirasida 60 ga yaqin davlat organiga aniq vazifalar yuklatilgan. Shulardan kelib chiqib yoshlarning ma’naviy-ma’rifiy bilimlarini oshirishga alohida e’tibor qaratilgan.

Xulosa sifatida aytganimizda, Yangi O‘zbekistonni bunyod etuvchi qatorida yoshlarning ijtimoiy – siyosiy, ma’naviy – ma’rifiy, huquqiy – madaniy saviyasining yuksalib borishi negizida Vatan taraqqiyoti, xalqimizning farovonligi, yurtimizning tinchligi va g‘oyaviy yuksalishi turar ekan, bunda ilm-fanga intilish doimo maqsadimiz bo‘lishi shart.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yisha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni. // “Xalq so‘zi” gazetasi, 2017-yil 8-fevral.

2. “Yoshlar ma’naviyatini yuksaltirish,ularning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish bo‘yicha muhim vazifalar” O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining kengaytirilgan videoselektr yig‘g‘lishidagi nutqi. // “Xalq so‘zi” gazetasi, 2019-yil 20-mart.

3. “O‘zbekiston -2030” strategiyasi to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni. // “Xalq so‘zi” gazetasi, 2023-yil 12-sentabr.

4. Тофлер Э. “Третья волна”. М.Аст. 1999. – С. 602.

5. Prezident Shavkat Mirziyoyevning O‘zbekiston Respublikasi mustaqilligining 29 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi nutqi. Vatanparvar gazetasi, 2020-yil, 4-sentabr. – B.1.

6. “Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo‘ljallangan ustuvor yo‘nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Prezident Farmoni. “Yangi O‘zbekiston” gazetasi, 2026-yil. 17-fevral. –B.1-2.